

دانشگاه علوم کشاورزی و منابع طبیعی گیلان

نشریه بهره‌برداری و پرورش آبزیان

جلد دوم، شماره اول، بهار ۱۳۹۲

<http://japu.gau.ac.ir>

بررسی سودآوری و عملکرد شرکت‌های تعاونی صید پره استان گلستان در سال ۱۳۸۹-۱۳۸۸

* سمیرا داد^۱، رسول قربانی^۲، علی دریجانی^۳، سعید یلقی^۴ و محسن یحیایی^۵

دانشجوی کارشناسی ارشد گروه شیلات، دانشگاه علوم کشاورزی و منابع طبیعی گرگان، آدانشیار گروه شیلات، دانشگاه علوم کشاورزی و منابع طبیعی گرگان، ^۳استادیار گروه اقتصاد، دانشگاه علوم کشاورزی و منابع طبیعی گرگان، ^۴استادیار، مرکز تحقیقات آبزیان داخلی کشور، ^۵کارشناسی ارشد، معاون صید و صیادی اداره کل شیلات استان گلستان
تاریخ دریافت: ۹۱/۳/۱۶؛ تاریخ پذیرش: ۹۱/۷/۱۷

چکیده

فعالیت شرکت‌های تعاونی از جمله فعالیت‌های مهم بخش شیلات می‌باشند و آگاهی از وضعیت و میزان بازدهی اقتصادی آن می‌تواند در تصمیم‌گیری در خصوص سرمایه‌گذاری در این بخش و نیز برنامه‌ریزی‌های اقتصادی مؤثر واقع شود. در این پژوهش سعی شده تا از طریق برآورد شاخص‌های مالی و اقتصادی مربوطه (هزینه‌های ثابت، متغیر، سود و برگشت سرمایه)، سودآوری این نوع فعالیت‌ها مورد بررسی قرار گیرد. روش گردآوری اطلاعات به صورت پیمایشی و از طریق پرسش‌نامه تهیه و تکمیل شده است. یافته‌های این مطالعه نشان داد که کمترین و بیشترین دوره بازگشت سرمایه در محدوده ۰/۴۲ و ۲/۵۵ سال می‌باشد. میانگین (سالانه) سود سرانه اعضای تعاونی‌ها از حداقل ۴۷۱۹۸۷۰/۳۵۱ ریال تا حداکثر ۴۷۷۸۷۷۳۶/۳۴ ریال متغیر بود. در مقایسه میزان سودآوری بین دو منطقه صیادی، مشاهده گردید که میزان آن در تعاونی‌های مستقر در منطقه میانکاله بیشتر از منطقه گمیشان بوده است. به نظر می‌رسد جایگاه صید در منطقه میانکاله به خاطر نوع بستر آن نسبت به منطقه گمیشان مناسب‌تر باشد. با توجه به سابقه دیرینه صنعت صیادی به شیوه‌های سنتی، استفاده مطلوب و مناسب از منابع آبی، که جزو منابع تجدیدپذیرند، تابع نگرش اقتصادی و مدیریت صحیح بر این منابع است.

واژه‌های کلیدی: تعاونی صید پره، سودآوری، گمیشان، میانکاله

* مسئول مکاتبه: samira.da2000@gmail.com

مقدمه

وجود منابع عظیم آبزیان دریایی از دیر باز مورد توجه بشر بوده و به موازات پیشرفت صنعت و فن آوری، هر روز بر ابعاد آن افزوده شده است (اسماعیل‌نیا و عادل، ۲۰۰۱) بنابراین توجه به شیلات و افزایش سهم گوشت ماهی در کل مصرف گوشت خانوارها، نه تنها از جنبه اقتصادی بلکه به دلیل وجود منابع عظیم آبی، به صرفه می‌باشد (گیتینگر، ۱۹۲۸). سرمایه‌گذاری در این بخش، نه تنها از دید افزایش سطح تولید داخلی و فراگیر شدن مصرف فرآورده‌های شیلاتی می‌تواند آینده روشنی را برای امنیت غذایی کشور (با توجه به امکانات بالقوه موجود) و رسیدن به متوسط سرانه ۱۷ کیلوگرم مصرف آبزیان جهان به دنبال داشته باشد، بلکه می‌تواند در افزایش سطح اشتغال و همچنین افزایش درآمدهای ارزی کشور (از ناحیه صادرات فرآورده‌های شیلاتی) نقش مؤثری داشته باشد (اسماعیل‌نیا و عادل، ۲۰۰۱) بدون تردید ماهیان دریای خزر به ویژه ماهیان استخوانی از نظر تجاری، اقتصادی و تأمین بخش عمده‌ای از پروتئین موردنیاز و همچنین اشتغال زایی و کسب درآمد و امرار معاش زندگی مردم ساحل نشین نقش تعیین کننده‌ای دارد.

استان گلستان با دارا بودن ۱۱۰ کیلومتر نوار ساحلی دریای خزر به‌عنوان یکی از مناطق مستعد ماهیگیری محسوب می‌گردد، به‌طوری که سواحل متنوع ماسه‌ای، گلی و یا ترکیبی از آنها قابلیت این منطقه را جهت صید انواع ماهیان نمایان می‌سازد. عمده ترکیب گونه‌های ماهیان صید شده در استان گلستان شامل گونه کفال، کپور دریایی، ماهی سفید، ماهی کلمه و شگ ماهی است که ماهیان خاویاری نیز در برخی موارد به‌عنوان صید ضمنی به وسیله پره‌های صیادی صید می‌گردند که با هماهنگی ناظرین صید پره به مدیریت تعاونی زیر نظر وزارت جهاد کشاورزی تحویل داده می‌شوند (یلقی و همکاران، ۲۰۱۰). در استان گلستان ۱۳۹۴ نفر صیاد در قالب ۲۰ شرکت تعاونی صیادی که ۱۳ تعاونی پره در منطقه میانکاله و هفت تعاونی پره در منطقه گمیشان فعالیت دارند و صیادان گلستانی به همراه خانواده‌هایشان جمعیتی بالغ بر ۱۰ هزار نفر را تشکیل می‌دهند که از طریق صید و صیادی امرار معاش می‌کنند.

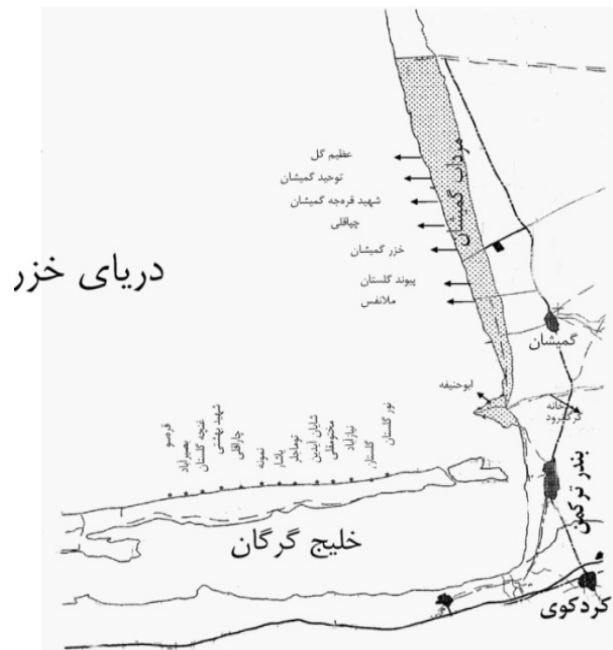
با توجه به این که مطالعه حاضر با ماهیت مقطعی بودن داده‌های مورد استفاده، به محاسبه درآمدها و هزینه‌های شرکت‌های تعاونی در یک سال مالی پرداخته است، خلاصه‌ای از برخی مطالعاتی که در این زمینه صورت گرفته است در ذیل ارائه می‌شود. با توجه به پیشینه‌ی مطالعاتی و جستجو در مراکز اطلاعاتی پژوهش اندکی در زمینه ارزیابی سودآوری شرکت‌های تعاونی صید پره استان گلستان صورت گرفته است. تنها مطالعه محدود به بررسی (یلقی و همکاران، ۲۰۱۰) در ارزیابی سودآوری

تعاونی‌های صید پره ماهیان استخوانی مستقر در جنوب شرقی دریای خزر، محدوده استان گلستان ۱۳۸۴-۱۳۸۵ می‌شود. ابراهیمی (۲۰۰۰) در پژوهشی تحت عنوان عملکرد اقتصادی مزارع پرورش میگو، در مجموع عملکرد این صنعت را سودآور ذکر کرد. آوخ کیسمی و آل خورشید (۲۰۰۰) در توجیه اقتصادی طرح پرورش میگو در دو منطقه حله استان بوشهر، نرخ بازدهی داخلی سرمایه‌گذاری را معادل ۴۶/۱۵ درصد برآورد کردند. اکبری و همکاران (۲۰۰۰) به ارزیابی اقتصادی فعالیت‌های شیلات در سیستان پرداختند و نتایج نشان داد که در صورت برخوردار بودن طرح‌های پرورش ماهی از توجیه فنی، این طرح‌ها از توجیه مالی نسبتاً خوبی برخوردار خواهند بود. اوباسی (۲۰۰۴) در بررسی اقتصاد پرورش ماهی در نیجریه، نشان دادند که بازده خالص برای سیستم‌های غیر متمرکز بیشتر از سیستم‌های متمرکز بوده و پرورش دهندگان در سیستم غیر متمرکز هم از لحاظ فنی و هم از لحاظ اقتصادی کارآمدتر از پرورش دهندگان در سیستم متمرکز هستند.

از آنجایی که فعالیت شرکت‌های تعاونی از جمله فعالیت‌های مهم بخش شیلات بوده، آگاهی از عملکرد و میزان بازدهی اقتصادی آن می‌تواند در تصمیم‌گیری در خصوص سرمایه‌گذاری در این بخش و نیز برنامه‌ریزی‌های اقتصادی مؤثر واقع شود.

مواد و روش‌ها

در این مطالعه به‌منظور بررسی و ارزیابی اقتصادی شرکت‌های تعاونی پره در دو منطقه صیادی میانکاله و گمیشان در محدوده استان گلستان (شکل ۱)، ابتدا منابع درآمدی و هزینه‌ای شرکت‌های تعاونی شناسایی و مورد بررسی قرار گرفتند. صید و فروش ماهی، درآمد اصلی واحدهای تولیدی و نهاده‌های تولید، هزینه اصلی بنگاه‌ها را تشکیل می‌دهند. نهاده‌هایی که در فرآیند تولید شرکت‌های تعاونی مورد استفاده قرار می‌گیرند، شامل نهاده سرمایه، نیروی کار، انرژی مصرفی (سخت، آب و برق) می‌باشد. روش تحقیق مورد استفاده در این مطالعه از لحاظ هدف کاربردی، و روش گردآوری اطلاعات به‌صورت پیمایشی و از طریق پرسش‌نامه تهیه و تکمیل شده است.

شکل ۱- استقرار شرکت‌های تعاونی صیادی پره در سواحل جنوب شرقی دریای خزر (محدوده استان گلستان)

معیار سنجش سود سرمایه‌گذاری و ارزیابی اقتصادی، شاخصی برای مطلوبیت یک سرمایه‌گذاری به ویژه در بخش خصوصی از نظرگاه ارزیابی اقتصادی پروژه‌ها به شمار می‌رود. چندین معیار برای سنجش سود وجود دارد. بعضی از این معیارها اندازه سود را در یک مقطع زمانی نشان می‌دهد و بعضی دیگر نرخ بازده سرمایه‌گذاری را در هر دوره زمانی که سرمایه در جریان کاربری است نشان می‌دهد. یکی از روش‌ها نیز که به‌عنوان روش کمی مورد استفاده قرار می‌گیرد، سرعت بازگشت سرمایه یا دوره استرداد را محاسبه می‌نماید. به هر حال اگر همه این روش‌ها به درستی شناسایی شوند می‌توانند با توجه به پاره‌ای محدودیت‌های موجود در برخی از آن‌ها مورد استفاده قرار گرفته و نتایج مشابهی را منجر شوند (اسلامی، ۲۰۰۸). مقایسه اقتصادی و تعیین اقتصادی بودن پروژه‌ها، یکی از با اهمیت‌ترین موضوع‌ها برای هر مدیر است. یک مدیر باید با استفاده از تکنیک‌های اقتصاد مهندسی اقتصادی‌ترین پروژه را تعیین نماید. به‌این منظور روش‌های مختلفی، مانند روش ارزش فعلی^۱، روش

1- Present Value (PV)

یکنواخت سالیانه^۲، روش نرخ بازگشت سرمایه داخلی^۳ و غیره ارایه شده است. در این میان دو روش ارزش فعلی و نرخ بازگشت سرمایه داخلی، از پرکاربردترین روش‌های معرفی شده می‌باشند (بابایی سعیدآبادی و همکاران، ۲۰۱۰).

دوره بازگشت سرمایه (PBP)^۴، مدت زمانی است که در آن مدت بر حسب سال مجموع جریان‌های نقدی ورودی با مبلغ خالص سرمایه‌گذاری برابر می‌شود. این معیار نشان‌دهنده سودآوری یک طرح سرمایه‌گذاری نیست، زیرا در این روش به جریان‌های نقدی ورودی پس از دوره بازگشت سرمایه توجهی نمی‌شود به‌علاوه در فرآیند محاسبه دوره بازگشت سرمایه ارزش زمانی پول مورد توجه قرار نمی‌گیرد، زیرا براساس این روش پروژه‌ای که دوره بازگشت کوتاه‌تری دارد، بهتر خواهد بود. به عبارت دیگر دوره بازگشت سرمایه مدت زمانی است که در آن طرح به نقطه سر به سر می‌رسد. زمانی که جریان‌های نقدی سالانه با هم برابر باشد می‌توان از فرمول زیر برای محاسبه دوره بازگشت سرمایه استفاده کرد:

$$PBP = \frac{\text{سرمایه‌گذاری اولیه}}{\text{وجوه نقدی سالیانه حاصل از طرح}}$$

جریان‌های نقدی سالانه ممکن است در اثر کاهش در هزینه‌های نقدی و یا افزایش در درآمدها باشد. زمانی که جریان‌های نقدی سالانه برابر نباشند، مبالغ مذکور به‌صورت تجمعی محاسبه و با مبلغ سرمایه‌گذاری اولیه مقایسه می‌شود تا دوره بازگشت سرمایه به دست آید. نرخ بازگشت سرمایه (ROR)^۵، یک سرمایه‌گذاری زمانی می‌تواند سود ده تلقی شود که سرمایه‌گذاران در انتظار دریافت یک نرخ بازگشت سرمایه مناسب باشند. نرخ بازگشت سرمایه برای زمانی که مدت سرمایه‌گذاری یک سال باشد یا برای میانگین سالانه به‌صورت زیر محاسبه می‌شود (بریگ‌هام و پاپاس، ۱۹۷۲).

$$ROR = \frac{\text{سرمایه اولیه (ثابت)}}{[\text{سرمایه اولیه (ثابت)} - \text{اصل و فرع دریافتی (درآمد ناخالص)}]}$$

$$ROR = \frac{\text{سرمایه اولیه}}{\text{سود ناخالص (درآمد خالص)}}$$

-
- 2- Equivalent Uniform Annual
 - 3- Internal Rate of Return(IRR)
 - 4- Pay Back Period
 - 5- Rate of Return

تجزیه و تحلیل هزینه نقش عمده‌ای در اقتصاد مدیریت ایفا می‌کند، زیرا هر تصمیم‌گیری مدیریتی مستلزم مقایسه هزینه‌ها و عواید یک عمل است. هزینه‌ها می‌توانند شامل هزینه‌های نقدی و غیر نقدی باشند. در اغلب موارد، هزینه‌های نقدی نتیجه خرید نهاده‌های بی‌دوام (مصرفی) مثل سوخت و مالیات‌ها و مخارج بیمه و غیره است که تنها در یک دوره تولید (فعالیت) مصرف می‌شوند.

هزینه - درآمد ناخالص = درآمد خالص

هزینه‌های ثابت غیر نقدی (استهلاک) - درآمد خالص = سود خالص

تعداد اعضاء / سود خالص = سود خالص سرانه

هزینه شامل هزینه‌های ثابت و متغیر می‌باشند: هزینه‌های ثابت مستقل از میزان تولید هستند، به طوری که هزینه‌هایی مانند هزینه‌های بیمه و مخارج مشابه، حقوق و دستمزد و استهلاک سرمایه‌های ثابت از جمله هزینه‌های ثابت می‌باشند. اگر چنانچه مقدار نهاده یا منبع در طول دوره تولید تغییر کند به آن نهاده، نهاده متغیر اطلاق می‌شود. درآمد خالص دوره فعالیت با تفریق مخارج نقدی از درآمد کل (ناخالص) به دست می‌آید. هزینه‌های غیر نقدی شامل استهلاک سرمایه ثابت و هزینه‌های فرصت منابع است. استهلاک عبارت از توزیع هزینه سرمایه‌گذاری یا قیمت خرید نهاده‌های با دوام بین تمام سال‌های عمر مولد (مفید) این نهاده‌هاست (بریگ‌هام و پاپاس، ۱۹۷۲).

بنابراین تعاونی‌های صیادی باید هر سال به اندازه میانگین استهلاک ذخیره یا پس انداز کند یا در ماشین آلات و تجهیزات و ادوات با دوام سرمایه‌گذاری نمایند. در غیر این صورت بعد از چند سال برای آن‌ها تعدادی ماشین آلات و تجهیزات مستهلک باقی می‌ماند و ذخیره‌ای هم برای تجدید سرمایه خود نخواهد داشت. وقتی استهلاک از درآمد خالص کاسته شود، سود خالص به دست می‌آید. اگرچه درآمد خالص واحدهای تولیدی ممکن است به عوامل مختلف و متعددی بستگی داشته باشد، ولی اغلب تفاوت‌های موجود در سود این واحدها به اندازه مزرعه، کارایی اقتصادی تولید، کارایی فیزیکی تولید، ترکیب فعالیت‌ها، ساختار هزینه‌های ثابت و بازاریابی محصولات تولیدی نسبت داده می‌شود (بریگ‌هام و پاپاس، ۱۹۷۲).

مقایسه داده‌ها بین دو منطقه با استفاده از آزمون T-test و مقایسه بین هر یک از ماهیان صید شده در هر یک از مناطق صیادی از آزمون آنالیز واریانس یک طرفه در سطح اطمینان $\alpha = 0.05$ انجام گردید. اطلاعات به دست آمده با استفاده از نرم‌افزار Excel و SPSS مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت.

جدول ۱- لیست هزینه‌های متغیر تعاونی‌های پره مستقر در ناحیه صیادی میانکاله و گمیشان

هزینه‌های متغیر	هزینه‌های ثابت نقدی	هزینه‌های ثابت غیر نقدی
تعمیر و نگهداری بدنه کرجی و قایق	آموزش تعاون	کرجی - تور ریز
تعمیر و نگهداری موتور قایق	بهره غیر بانکی	بدنه قایق
تعمیر و نگهداری خودرو	حقوق نگهبان شرکت تعاون	موتور قایق
تعمیر و نگهداری تراکتور	حقوق حسابدار و مدیر عامل	خودرو
تعمیر و نگهداری وینچ	حق اتحادیه	تور و ادوات
تلفن	پرداخت بهره بانکی	وینچ
خدمات اداری (ملزومات و ...)	تعرفه صید	تراکتور
مایحتاج عمومی صیادان	بیمه تاسیسات	موتور برق
ظروف حمل و نقل ماهی	بیمه پرسنل	ساختمان و تاسیسات
حق‌العمل کاری فروش	بیمه خودرو	تریلی تراکتور یدک کش
تور و ادوات صیادی مصرف شده	-	سایر
سوخت مصرفی	-	استهلاک سالیانه
سایر(هزینه متفرقه)	-	-
تعمیر و نگهداری موتور برق	-	-
تعمیر و نگهداری تور	-	-
برق	-	-
تعمیر و نگهداری ساختمان و تاسیسات	-	-
تعمیر و نگهداری تریلی تراکتور	-	-

منبع: یافته‌های تحقیق

نتایج و بحث

نیروی انسانی شاغل در این تعاونی‌ها بین ۵۸ تا ۸۰ نفر متغیر می‌باشد. کمترین تعداد مربوط به شرکت شایان آیدین و بیشترین نفرات مربوط به شرکت تعاونی مختومقلی می‌باشد. با توجه به اطلاعات حاصله تعداد دفعات پره‌کشی در بین شرکت‌های تعاونی پره متفاوت بوده، به طوری که شرکت‌های تعاونی پره چارقلی و پره مختومقلی به ترتیب با ۲۴۸ و ۱۶۲ بار پره‌کشی بیشترین و کمترین دفعه پره‌کشی را به خود اختصاص داده‌اند. در این بررسی منطقه مورد مطالعه به دو منطقه مجزای صیادی با توجه به محل استقرار شرکت‌های تعاونی میانکاله و گمیشان تقسیم‌بندی گردید. مقادیر صید هر یک از ماهیان استخوانی (ماهی سفید، کپور، کفال، کلمه و سایر ماهیان استخوانی) در

نشریه بهره‌برداری و پرورش آبزیان (۲)، شماره (۱) بهار ۱۳۹۲

دو منطقه معنی‌دار بود. در منطقه میانکاله، ماهی کفال بیشترین میزان صید را تشکیل می‌دهد، در حالی که صید غالب در منطقه گمیشان، ماهی کپور می‌باشد. همچنین مقادیر صید ضمنی (ماهیان خاویاری) در میانکاله نسبت به گمیشان به‌طور معنی‌دار بالاتر بود (جدول ۲).

جدول ۲- میانگین صید ماهیان استخوانی و صید ضمنی (کیلوگرم) در دو منطقه میانکاله و گمیشان در سال ۱۳۸۸-۱۳۸۹

ماهی	میانکاله (میانگین و انحراف معیار)	گمیشان (میانگین و انحراف معیار)	P
سفید	۱۱۷۲۵/۷۶±۲۳۵۵۷/۱۵ ^a	۲۰۹۱/۵۷±۶۸۶/۲۲ ^b	۰/۰۰**
کفال	۲۶۴۶۴/۵۳±۲۶۴۷۴/۶۷ ^a	۱۳۶۷۴/۹۳±۱۳۶۸۴/۴۰ ^a	۰/۰۰**
کپور	۳۵۱/۹±۳۵۷/۵۹ ^c	۲۱۵۶۷/۹۸±۲۱۵۵۸/۱۹ ^a	۰/۰۰**
کلمه	۵/۰۸±۶/۱۷ ^d	۱۷۸/۳±۱۸۲/۹۹ ^d	۰/۰۰**
سایر ماهیان استخوانی	۳۷۰۳/۱۷±۳۷۱۱/۳۳ ^b	۳۲۶/۸۱±۳۲۱/۰۹ ^c	۰/۰۰**
صید ضمنی گوشت ماهی خاویاری	۳۷۵/۵۸±۳۷۹/۷۰	۶۵/۶۳±۶۸	۰/۰۷
خاویار	۱۷/۴۹±۱۹/۶۸	۳/۹۷±۴/۶۱	۰/۰۲*

* حروف انگلیسی متفاوت در هر ستون بیانگر وجود اختلاف معنی‌دار بین میزان صید ماهیان استخوانی در سطح ۰/۰۵ می‌باشد. داده‌ها به‌صورت میانگین ± انحراف معیار بیان شده است.

منبع: یافته‌های تحقیق

با توجه به اطلاعات به‌دست آمده متوسط صید در هر پره‌کشی و سرانه صید هر صیاد در دو منطقه به‌طور معنی‌داری متفاوت بوده و منطقه میانکاله و گمیشان به‌ترتیب بیشترین و کمترین میزان را به خود اختصاص داده‌اند (جدول ۳).

جدول ۳- متوسط صید در هر پره‌کشی و سرانه هر صیاد در دو منطقه میانکاله و گمیشان در سال ۱۳۸۸-۱۳۸۹

ناحیه صیادی	متوسط صید در هر پره‌کشی (کیلوگرم)	سرانه صید هر صیاد (کیلوگرم)	P
میانکاله	۷۷/۵۸±۲۷۸/۷۸ ^a	۸۳۸/۳۱±۸۴۴/۹۷ ^a	
گمیشان	۱۰۱/۲۶±۱۸۰/۹۹ ^b	۵۱۱/۵۱±۵۱۷/۶۷ ^b	
	۰/۰۲۶*	۰/۰۲*	

* حروف انگلیسی متفاوت در هر ستون بیانگر وجود اختلاف معنی‌دار بین میزان صید در هر پره‌کشی و سرانه هر صیاد در دو منطقه در سطح ۰/۰۵ می‌باشد.

داده‌ها به‌صورت میانگین ± انحراف معیار بیان شده است.

منبع: یافته‌های پژوهش

در هر فصل صیادی، میزان قابل توجهی از هزینه‌های جاری شرکت‌های تعاونی صید پره را هزینه سوخت شامل بنزین، گازوئیل، روغن، گریس، واسکازین و نفت سفید تشکیل می‌دهد. در بین موارد هزینه سوخت، مصرف بنزین و سایر مواد سوختی اختلاف معنی‌داری را نشان دادند. مصرف بنزین در منطقه صیادی گمیشان به‌طور معنی‌داری از منطقه میانکاله بیشتر بود. همچنین نسبت به سایر سوخت‌ها در هر یک از مناطق صیادی، بیشترین مصرف را شامل شد (جدول ۴).

جدول ۴- هزینه مصرفی اقلام بنزین، گازوئیل، نفت سفید و سایر مواد سوختی (روغن، گریس و واسکازین) در دو منطقه میانکاله و گمیشان در استان گلستان در سال ۱۳۸۹-۱۳۸۸

سوخت	میانکاله	گمیشان	p
بنزین	۳۰۱۸۹۲۴۶/۵۳±۷۷۲۸۳۳۳۳/۳۳ ^a	۴۲۹۲۰۷۰۰/۱۵±۱۲۳۵۶۷۰۸۳/۳ ^a	۰/۰۱*
گازوئیل	۲۰۹۳۰۰۷۸/۴±۳۸۷۵۰۰۰ ^b	۹۱۷۰۴۹۴/۷۵±۴۰۰۳۳۳۳۳/۳۳ ^b	۰/۴۸
نفت	۱۲۴۸۹۱۲۲/۵۴±۲۳۴۲۷۲۷۲/۷۳ ^c	۸۷۴۹۸۸۰/۹۵±۱۷۳۹۱۶۶۶/۶۷ ^{a,b}	۰/۱۵
سایر مواد سوختی	۵۶۴۰۹۵۴۷/۸۵±۵۶۴۰۹۵۶۱/۷ ^b	۱۲۸۴۲۸۹۹±۱۲۸۴۲۹۱۲/۸۶ ^b	۰/۰۲*

*حروف انگلیسی متفاوت در هر ستون بیانگر وجود اختلاف معنی‌دار بین میزان هزینه‌های سوختی در دو منطقه در سطح ۰/۰۵ می‌باشد.

داده‌ها به صورت میانگین ± انحراف معیار بیان شده است.

منبع: یافته‌های تحقیق

هزینه کل تعاونی‌های صید پره مستقر در منطقه میانکاله به‌طور معنی‌داری بیشتر از منطقه گمیشان بوده است. همچنین در بررسی میزان سودآوری مشاهده گردید که تعاونی‌های صید پره مستقر در منطقه میانکاله بیشتر از منطقه گمیشان بوده است. به نظر می‌رسد جایگاه صید در منطقه میانکاله به خاطر نوع بستر آن نسبت به منطقه گمیشان مناسب‌تر باشد (جدول ۵).

جدول ۵- میانگین هزینه کل، درآمد خالص و سود خالص در دو منطقه میانکاله و گمیشان در سال ۱۳۸۹-۱۳۸۸

ناحیه صیادی	هزینه کل	درآمد خالص	سود خالص
میانکاله	۱۷۷۵۹۰۶۸۰±۹۹۳۸۶۰۴۰۰ ^a	۷۵۲۲۱۴۲۴۳±۱۷۲۳۴۴۱۰۱۱	۷۲۶۶۵۹۰۴۴±۱۵۵۴۵۷۰۳۸۷
گمیشان	۲۲۹۵۷۴۱۵۹±۷۸۸۱۳۶۹۱۷ ^b	۱۱۸۹۵۱۵۹۷۳±۱۴۵۱۸۹۹۵۹۹	۱۱۴۸۴۹۳۸۱۷۳±۱۳۰۷۴۷۷۰۷۴
P	۰/۰۳*	۰/۲	۰/۲

*حروف انگلیسی متفاوت در هر ستون بیانگر وجود اختلاف معنی‌دار بین هزینه کل، درآمد خالص و سود خالص در دو منطقه در سطح ۰/۰۵ می‌باشد.

داده‌ها به صورت میانگین ± انحراف معیار بیان شده است.

منبع: یافته‌های پژوهش

نشریه بهره‌برداری و پرورش آبزیان (۲)، شماره (۱) بهار ۱۳۹۲

جدول ۶- نتایج محاسبات به تفکیک تعاونی‌ها و نواحی صید (ریال) در استان گلستان در سال ۱۳۸۹-۱۳۸۸

ناحیه	نام شرکت	تعداد اعضای	هزینه های	هزینه ثابت	هزینه های ثابت	درآمد ناخالص	سود ناخالص	سود خالص	سود خالص
صیادی	فعال	مغیر جاری	تقدی	غیر تقدی	(ریال)	(ریال)	(ریال)	(ریال)	سزانه (ریال)
میانکاله	شاید بهشتی	۳۶	۶۵۷۸۸۸۶۶۳	۰۰۰۰۱۸۷۶۱	۸۱۶۷۸۳۵۱	۵۷۱۶۵۱۳۸۱	۶۷۸۸۶۷۵۸	۴۶۷۸۸۵۰۶	۶۲/۱۱۰۳۱۶۸
	ابو حنیفه	۸۲	۳۱۸۳۳۰۳۱۱	۰۰۰۰۵۰۰۰۲	۵۷۱۳۷۸۰۱۱	۷۵۳۳۸۸۸۸۶	۵۳۱۱۳۸۵۶۰	۰۱۶۵۷۸۵۰۳	۰۷/۸۷۶۸۳
	عظیم گل	۸۸	۳۳۵۱۰۱۰۱۱	۰۰۰۰۵۲۷۸۱	۱۱۶۷۸۳۵۰۱	۱۸۳۶۸۸۸۵۷	۷۸۶۸۱۶۷۶۳	۸۱۰۰۰۳۳۳۳	۵۲/۰۸۷۶۸۳
	چپاقلی	۸۰	۳۵۵۰۹۰۹۳	۰۰۰۰۳۱۸۸۳	۳۰۳۸۸۳۳۱	۴۳۰۷۵۸۸۸۸۱	۷۷۳۱۵۳۰۶۷۱	۵۷۲۳۸۱۱۵۸۱	۱۸/۱۰۱۴۸۵۲
	خزر گلستان	۵۸	۵۵۱۵۷۷۷۱۳	۰۰۰۰۳۸۷۸۳	۷۱۱۵۰۹۱۳۱	۴۱۳۸۴۳۶۸۷۳	۱۵۵۳۶۲۷۷۵۱	۳۸۴۶۷۰۸۳۳۱	۱۱/۵۶۱۱۶۱۶۱
	توحید گلستان	۷۲	۶۵۵۱۳۷۸۷۸	۰۰۰۰۱۸۶۳۱	۷۶۶۸۸۳۳۳۱	۴۲۰۲۰۳۶۷۵۶۱	۶۴۳۰۵۷۷۲۰۱	۱۸۸۳۳۵۵۶۷	۳۰/۳۶۰۷۳۳۳۱
	قرجه گلستان	۶۸	۶۶۱۳۸۱۵۱۶	۰۰۰۰۰۸۷۵۲	۸۶۳۵۵۵۵۱	۵۷۱۶۵۱۳۸۱	۶۷۸۸۶۷۵۸	۴۶۷۸۸۵۰۶	۶۲/۱۱۰۳۱۶۸
	توماجلر	۶۰	۳۱۶۶۸۸۷۶۳	۰۰۰۰۸۱۶۰۳	۳۷۷۶۸۷۷۷	۰۳۳۸۶۳۵۱۶	۸۸۸۳۳۰۸۳۳۱	۳۶۸۵۱۵۷۵۸۱	۸۵/۰۰۰۸۸۸۵۶۱
	پاشار	۶۶	۱۲۰۶۸۶۷۸۱	۰۰۰۰۱۳۰۳۳	۷۳۱۵۷۸۱۱	۶۸۱۱۲۱۱۶۸۱	۵۳۱۸۸۰۱۸۸۱	۸۶۷۱۰۲۳۰۰۱	۲۰/۱۵۸۸۸۵۶۱
	چارقلی	۲۸	۱۶۴۳۸۸۸۶۳	۰۰۰۰۲۱۸۶۵۸۳	۱۷۲۵۷۸۶۶۳	۶۳۵۱۷۸۸۸۳۳	۸۵۶۱۷۵۳۶۸۱	۵۸۴۶۲۳۵۵۲	۱۸/۳۳۸۸۳۵۳
قره‌سو	۶۶	۷۸۳۱۱۶۰۳	۰۰۰۰۶۸۶۳۳	۴۳۷۱۳۸۸۳۱	۷۸۰۶۳۳۱۶۶	۰۳۳۱۰۰۸۶۱۶	۷۶۳۶۵۸۵۰۱	۴۸/۵۳۳۳۶۰۳	
نیاز آباد	۶۶	۵۵۱۷۸۳۳۳	۰۰۰۰۱۸۰۳۳	۸۳۶۷۸۳۶۱	۱۳۱۶۳۶۸۸۱	۱۶۸۳۸۷۳۶۶	۳۵۷۳۳۰۳۸۷	۳۶/۱۱۰۳۷۵۸۱	
غنچه گلستان	۱۸	۵۲۶۶۱۵۱۶	۰۰۰۰۱۶۳۶۳	۵۵۰۸۶۰۶۸۱	۳۶۱۶۳۶۸۷۱	۶۱۶۶۱۵۱۰۸۱	۳۱۸۸۳۵۰۰۱	۶۸/۶۳۳۳۳۳۳۱	
گلستان	۶۳	۲۰۸۱۷۸۱۰۵	۰۰۰۰۳۸۸۳۳	۷۸۸۰۲۷۵۷۱	۶۶۳۳۰۱۸۳۶۶	۳۶۸۱۶۳۸۱۶	۶۲۰۱۸۵۵۶۶	۲۶/۶۳۳۳۳۳۳۱	
نور گلستان	۱۸	۵۶۳۲۸۵۳۵۷	۰۰۰۰۱۶۶۶۳	۳۷۰۲۰۵۷۶۱	۶۱۳۳۶۸۸۸۷۳	۳۵۵۰۱۱۱۱۶۶	۱۸۷۷۰۶۸۸۳۳	۸/۵۶۱۱۶۳۳	
مختومقلی	۵۷	۰۰۰۰۵۱۱۱۳	۵۳۸۶۳۵۷۵	۲۱۸۸۸۱۳۰۲	۵۵۵۸۸۵۵۱۶۱	۰۱۳۳۸۷۵۳۶	۷۶۵۸۱۶۳۸	۸۶/۳۶۸۰۸۵۶	
بصیرآباد	۵۸	۱۶۲۳۷۷۶۷۳	۰۰۰۰۳۵۰۰۳	۴۵۳۶۳۳۶۱	۳۶۸۰۲۱۶۷۳۱	۳۰۵۳۸۶۳۶۵۱	۰۵۱۷۶۳۶۸۱	۳۸/۵۵۵۶۵۶۷۱	
شهبید بهشتی	۳۶	۶۵۷۸۸۸۶۶۳	۰۰۰۰۱۸۷۶۱	۸۱۶۷۸۳۵۱	۵۷۱۶۵۱۳۸۱	۶۷۸۸۶۷۵۸	۴۶۷۸۸۵۰۶	۶۲/۱۱۰۳۱۶۸	

منبع: یافته‌های تحقیق

سمیرا داد و همکاران

جدول ۷- بررسی پارامترهای محاسبه شده سرمایه در استان گلستان در سال ۱۳۸۸-۱۳۸۹

ناحیه صیادی	نام شرکت	سرمایه اولیه	درآمد خالص (ریال)	نرخ بازگشت سرمایه (درصد)	دوره بازگشت سرمایه (سال)
	شهید قرجه گمیشان	۱۵۴۴۲۹۱۸۷۲	۷۵۸۹۳۷۳۸۹	۴۹/۱۴	۲/۰۳
	توحید گمیشان	۱۶۸۴۰۱۰۸۰۰	۱۰۲۸۸۵۰۴۶۹	۶۱/۰۹	۱/۶۳
	پیوند گلستان	۱۲۱۷۱۹۹۸۵۰	۱۵۷۸۲۹۴۷۵۱	۱۲۹/۶۶	۰/۷۷
گمیشان	خزر گمیشان	۲۱۳۲۸۱۵۵۵۱	۳۸۷۴۱۱۴۰۱۳	۱۸۱/۶۴	۰/۵۵
	چپاقلی	۱۱۸۰۸۶۶۰۰۰	۱۸۹۰۴۵۱۴۸۸	۱۶۰/۰۹	۰/۶۲
	عظیم گل	۱۲۰۰۰۰۳۵۸۵	۴۶۸۹۱۷۹۳۸	۳۹/۰۷	۲/۵۵
	ابو حنیفه	۱۳۹۳۸۸۸۹۵۲	۵۶۳۷۳۱۱۴۵	۴۰/۴۴	۲/۴۷
	شهید بهشتی	۱۲۵۸۴۱۶۷۵۰	۱۰۹۶۹۲۵۶۳۰	۸۷/۱۶	۱/۱۴
	بصیرآباد	۱۱۴۷۱۹۰۰۰۰	۱۵۹۳۹۳۶۵۰۳	۱۳۸/۹۴	۰/۷۱
	مختومقلی	۲۰۸۱۹۸۵۰۵۶	۹۴۵۸۳۶۳۱۰	۴۵/۴۲۹	۲/۲۰
	نور گلستان	۱۵۶۴۳۴۷۵۰۰	۲۶۲۱۱۱۰۹۵۴	۱۶۷/۵۵	۰/۵۹
	گلستان	۱۱۵۷۸۶۷۵۹۵	۲۱۲۱۳۹۱۷۶۴	۱۸۳/۲۱۵	۰/۵۴
میانکاله	غنچه گلستان	۱۷۲۰۶۹۹۷۲۵	۱۲۰۱۵۱۹۲۶۹	۶۹/۸۲	۱/۴۳
	نیاز آباد	۱۳۸۳۷۸۰۹۴۹	۹۹۴۸۳۴۷۹۱	۷۱/۸۹	۱/۳۹
	قره سو	۱۳۴۱۱۲۷۹۵۳	۲۱۶۲۰۰۱۳۴۰	۱۶۱/۲۰	۰/۶۲
	چارقلی	۱۳۸۰۱۰۵۸۰۰	۲۷۹۳۵۸۱۹۵۷	۲۰۲/۴۱	۰/۴۹
	یاشار	۱۴۷۶۸۴۲۳۳۶	۱۱۷۱۰۷۷۱۴۵	۷۹/۲۹	۱/۲۶
	توماچلر	۱۰۷۴۱۶۷۵۸۳	۱۴۴۷۰۲۳۲۷۷	۱۳۴/۷۱	۰/۷۴
	شایان آیدین	۱۵۸۹۴۲۱۴۴۰	۱۱۳۷۱۵۸۵۱۵	۷۱/۵۴	۱/۳۹
	نمونه	۱۳۳۰۰۱۷۰۰۰	۳۱۱۸۳۳۵۶۹۰	۲۳۴/۴۵	۰/۴۲

منبع: یافته‌های پژوهش

کمترین و بیشترین درآمد خالص (سود ناخالص) به ترتیب متعلق به تعاونی‌های شهید عظیم گل و خزر گمیشان می‌باشد که برابر با ۴۶۸۹۱۷۹۳۸ و ۳۸۷۴۱۱۴۰۱۳ ریال است. علاوه بر این حداقل و حداکثر سود خالص به ترتیب متعلق به تعاونی‌های شهید عظیم گل و خزر گمیشان می‌باشد که به ترتیب معادل ۴۷۱۹۸۷۰/۳۵۱ و ۳۶۳۱۸۶۷۹۶۲ ریال می‌باشد. میانگین سود اعضای شرکت‌ها از حداقل

ریال در تعاونی شهید عظیم گل تا حداکثر ۴۷۷۸۷۷۳۶/۳۴ ریال در تعاونی خزر گمیشان متغیر است که این میزان بیانگر اختلاف قابل توجه درآمد صیادان در تعاونی‌های مختلف می‌باشد همچنین در بررسی میزان سودآوری واحدها مشاهده گردید که میزان آن در تعاونی‌های صید پره مستقر در منطقه میانکاله بیشتر از منطقه گمیشان بوده است. به نظر می‌رسد جایگاه صید در منطقه میانکاله به‌خاطر نوع بستر آن نسبت به منطقه گمیشان مناسب‌تر باشد که با نتایج پژوهش یلقی و همکاران (۲۰۱۰) که در بررسی سودآوری شرکت‌های تعاونی صید پره استان گلستان پرداختند و اظهار داشتند که میزان سودآوری در منطقه میانکاله به‌خاطر نوع بستر آن بیشتر می‌باشد، مطابقت دارد. (جدول ۶).

کمترین و بیشترین دوره بازگشت سرمایه متعلق به تعاونی‌های صیادی نمونه و عظیم گل می‌باشد که به‌ترتیب برابر با ۰/۴۲ و ۲/۵۵ سال می‌باشد. کمترین و بیشترین نرخ بازگشت سرمایه به‌ترتیب در تعاونی‌های قره‌سو و عظیم گل مشاهده می‌شود که برابر با ۳۹/۰۷ و ۲۳۴/۴۵ درصد می‌باشند (جدول ۷).

نتیجه‌گیری

از جمله راهکارها جهت سودآوری شرکت‌های تعاونی پره، شناسایی صیادان واقعی و ایجاد ضوابط برای ایشان، کنترل و نظارت بر بازار فروش ماهی، جلوگیری از کار واسطه‌ها و سماکان، تعدیل نیرو و نیز کاهش تعداد تعاونی‌ها می‌باشد. از آنجایی که اغلب صیادان شاغل در تعاونی‌ها در واقع کشاورزانی هستند که در ایام فراغت از کار صید به امر کشاورزی و دامداری اشتغال می‌ورزند بنابراین ضرورت توجه به دادن خدمات کشاورزی جهت افزایش درآمد آن‌ها بیشتر احساس می‌شود. علاوه بر موارد ذکر شده، انجام کار فرهنگی مستمر در تعاونی‌های صیادی لازم است. همچنین به امور مالی شرکت‌ها با گذراندن دوره‌های حسابداری و کمک به آن‌ها در تهیه و تنظیم اصولی صورت‌های مالی و دفاتر قانونی و ثبت عملیات مالی و برگزاری همایش‌هایی برای افزایش آگاهی اعضای هیئت مدیره شرکت‌های تعاونی و نیز ایجاد تشکیل تعاونی‌های مصرف برای تهیه مایحتاج موردنیاز صیادان و خانواده‌هایشان و رساندن بدون واسطه نیازهای جاری صیادان که باعث افزایش قدرت خرید و امکانات مالی آنان خواهد شد توجه بیشتری لازم می‌نماید. نهایتاً اعطای وام‌های معیشتی، وام ساختمانی (برای احداث منازل مسکونی و خوابگاه صیادان) و توزیع وسایل صید به تقویت تعاونی‌ها و بارور شدن آن‌ها کمک خواهد کرد.

کمبود سرمایه و نقدینگی تعاونی‌های صیادی و عدم آشنایی مدیران آن‌ها با اصول تهیه و توزیع نیازمندی‌های صیادان از مسایل اساسی شرکت‌های تعاونی صیادی می‌باشد. گذراندن دوره‌های آموزشی و نیز آموزش روش‌های صید با پخش فیلم‌های ویدئویی و سایر رسانه‌های تصویری نقش موثری در افزایش بازدهی سرمایه و ضریب درآمدی و نهایتاً در سودآوری تعاونی‌های صیادی خواهد داشت. علاوه بر این که این امر می‌تواند درک آموزش‌های فنی و حرفه‌ای و شیوه‌های به‌کارگیری و انتقال اطلاعات، نوآوری‌ها و دانستنی‌های حرفه‌ای را بیشتر کند.

در نهایت با توجه به سابقه دیرینه صنعت صیادی به شیوه‌های سنتی ضرورت توجه به توسعه این صنعت، یک برنامه بلند مدت را می‌طلبد. بنابراین برای رسیدن به نتایج بهتر و دقیق‌تر در زمینه عملکرد شرکت‌های تعاونی صید پره نیاز است این پژوهش برای یک دوره چند ساله اجرا گردد.

منابع

1. Akbari, A., Mokhtari, D., and Kahkha, A.A. 2000. Survey of technical and economic of fishing activities in Sistan. Research Report, University of Sistan and Baluchestan. 36p.
2. Avkh Kismi, M., and Al Khorshid, M. 2000. Survey of economic justification of shrimp farming in Bushehr Province of Iran. 3th Iranian conference of agricultural economy, Mashhad University. 315-329pp. (In Persian)
3. Babae Saeed Abadi, B., Zandi, A., and Asl Haddad, A. 2010. Offer a new method in calculating Internal Rate of Return. 17th Iranian conference on Industrial Engineering, industrial Esfahan University. 10p. (In Persian)
4. Brigham, E., and Pappas, J. 1972. Managerial Economics. The Dryden Inc. Center for Academic Publication. 350p.
5. Ebrahimi, M. 2000. Survey of economic performance of shrimp farms. Department of Economic Studies, Iranian Fisheries. Tehran, University of Economic Sciences. 25p.
6. Eslami, H. 2008. Assessment of economic investment projects. Project and construction management, University of Sharif. 12 p.
7. Esmael Nia, A., and Adeli, A. 2001. Assessment of fisheries performance in the first and second development plans. Journal of Planning and Budget 11: 69. 83-120.
8. Gittinger, J.P. 1928. Economic Analysis of agricultural Projects. Tehran University, Institute of Printing and Publishing. 227 p. (In Persian)
9. Obasi, P.C. 2004. Economic of fish farming in imo State Nigeria. Journal of Agriculture forestry and the Social Sciences 2: 40-46.
10. Yulghi. S., Ghorbani. R., and Aghili. S.M. 2010. Evaluation of fish profitability by caught beach seine, located in Golestan Province, Caspian Sea. Journal of Fisheries 4: 39-46.

Gorgan University of Agricultural
Sciences and Natural Resources

J. of Utilization and Cultivation of Aquatics, Vol. 2(1), 2013
<http://japu.gau.ac.ir>

A survey of profitability and performance of fish beach seine Cooperative Companies in Golestan Province, 2009-2010

***S. Dad¹, R. Ghorbani², A. Darijani³, S. Yulghi⁴ and M. Yahyae⁵**

¹M.Sc. Student, Dept. of Fisheries, Gorgan University of Agricultural Sciences and Natural Resources., ²Associate Professor, Dept. of Fisheries, Gorgan University of Agricultural Sciences and Natural Resources., ³Assistant Professor, Dept. of Economic, Gorgan University of Agricultural Sciences and Natural Resources., ⁴Assistant Professor, Scientific membership, Fisheries Research Center of Golestan Province, ⁵Deputy Fishing of Fisheries Department of Golestan Province.

Received: 06/05/2012 ; Accepted: 10/08/2012

Abstract

Activity of Cooperative Companies is among important ones in the fisheries sector and the awareness of the condition and amount of economic efficiency can be effective in making decisions about investment and economic planning of this section. In this study, it was tried to investigate profitability of these activities by estimating financial and economic indicators (stable and temporary expenditures, profitability, and payback period). The data has been collected through survey research and questionnaires. Results showed that payback period was 0.42-2.55 years and mean yearly profit for each fisherman ranged from 4719870/351 to 47787736/34 Rl. Additionally, It was observe that the profitability rate of Cooperatives in Miankaleh region is higher than in Gomishan region. It seems that fishing ground in Miankaleh is more suitable than Gomishan because of its floor type. It is necessary to optimal use of water resources, that are renewable resources, economic theory and the safe management of these resources in concerning ancient history of fisheries industry as traditional methods.

Keywords: Beach seine Cooperative Company, Profitability, Gomishan, Miankaleh

*Corresponding author; Email: samira.da2000@gmail.com